

בְּהוֹרָא

אור העבודה
הפנימית בדרך
הבעש"ט הק

יו"ל ע"י ממלכת "אש החסידות" העולמית

גליין ח - אב תש"פ

נושאי השבוע ב"נהורא"

הוקם לעיני הגה"צ רבי משה בן רבי יוסף זצ"ל אב"ד טורדא

עבודת הנחמה

אש העבודה: האם החורבן טוב או רע? תלוי באיזה בתי עינים מביטים עליו, שחור או לבן

ההכרעה שביטלה מגיפה

תנו רבנן מעשה: החלטה קטנה של נער צעיר שהובילה לביטול המגיפה בשינאוו

איך מתנחמים?

נהורא מעליא: איך מוליד ההסתר של חודש אב את ההתגלות של חודש תשרי

עמודא דנהורא

כאיש אשר אמו תנחמהו

כאשר האב מסתלק מביתו תקופה ארוכה כדי לחזור עם עשירות מופלגות, הנה הילדים הקטנים בוכים, הם אינם מסוגלים להבין במוחם הקטן מהו עשירות. גם האמא קשה לה מאוד להשאיר בבדידות ולכלכל את הבית בלחם צר ומים לחץ. אך האבא אינו נמצא בעצור, הוא יודע שהקושי הוא רק לזמן מסוים ובינתיים אוסף את כספו ואת זדבו, בניו עוד ירקדו על כל רגע שהוא נמצא מרוחק מהם. הוא רק מרחם על בניו שהם מצויים בעצור, אך הוא עצמו עומד למעלה מחוץ למצב של הצער וההעדר. ולכן כאשר עולים למצב של האב [הנחמה] שהיא בחינת אבא] אין כאן כלל מצב של העדר וחסרון, כי כאשר עולים למעלה מבינים הכל.

אבל האמא נמצאת עם בניה בתוך הצער, 'כאלמנה' - ולא אלמנה ממש, אלא כאשר שהלך בעלה למדינת הים, ודעתו לחזור עליה (תענית כ), רק היא יכולה לנחם את בניה כשהיא עצמה עומדת באותו מצב, ורק ממנה מקבלים הבנים את דברי התנחומים, כי היא נמצאת עמם יחד באותו צער, והיא שופכת נטפי תנחומים לתוך מצב הרע ומאירה את החושך עם התבוננות [ב'ינה' שהיא בחינת אמא] להעמיק בשרש הרע אשר כולו טוב וכולו אהבה.

כך נבין את צער השכינה הקדושה, הנרמות ברחל אמנו הבוכה ומיללת נהי בכי תמרורים, כי היא נמצאת כאן למטה עם בניה, היא רואה את הצער, את שפל המצב, את הצרות והתלאות, ובוכה יחד עם בניה האהובים, 'מאנה להנחם על בניה כי [האבא] אינו' (ע"פ אלשיך הק' שם).

על נחמת ציון נאמר 'כאיש אשר אמו תנחמו כן אנכי אנחמכם'. כי יש 'רחמי האב' ויש 'נחמת האם'. ועל כך אמרו חז"ל (ילק"ג שיעה רמז תע"ד): "דרשו של אב לרחם 'כרחם אב על בנים' (תהלים קג, ג), ודרכה של אם לנחם 'כאיש אשר אמו תנחמו' (שעיה סו ג). אמר הקדוש ברוך הוא אנא עבדי דאבא ודאמא - 'אנכי אנכי הוא מנחמכם' (שם נא, יב)."

על פי "אש המעידים" - שבעה דנחמא

בתוכינו לעתיד לבוא.

והרי זה דומה ללוחות הראשונות שנשברו ב"ז בתמוז, ודווקא ע"י השבירה נתגלו הלוחות השניות שהם 'כפלים לתושיה' באור כפול יותר מן הלוחות הראשונות (שמו"ר מו, א), בבחינת 'נחמה בכפלים' (פרי צדיק פר' שופטים אות יד).

ומבאר ה'אוהב ישראל' (ט"ו באב) כי הנה לא שייך להשיג את מהות השי"ת, כי לא יראני האדם וחי. השכל המוגבל אינו יכול לתפוס ולהשיג עצם אלוקי טהור ומופשט, בלי גבול ובלי סוף.

אך לעתיד לבוא יתגלה הקב"ה עצמו אלינו, עצם עצמותו ית', בבחינת "אנכי אנכי", וזהו הנחמה בכפלים, כי א"א להתגלות עצם עצמותו ית' אלא ע"י החורבן, החסרון, הגלות, וכל מה שקשור להעדר וחושך.

והנה זה ינחמנו מעצבון ליבנו, כשאנו יודעים להתחבר אל החלל והחסרון, כי רוב אנשים מורגלים לדחוק את החסרון ואת הצער לצדדים ולברוח מהם. אך רק כאשר נפגשים עם החסרון, מרגישים את הצער, ונכנסים לתוך עומק החורבן, שייך אחר כך בנין.

וזוהו התפקיד של 'שבעה דנחמא', לפגוש את החורבן - לא מתוך רגש של צער ואבילות, אלא מתוך כניסה אל עומק החשיכה מתוך נחמה ומתוך ידיעה שמכאן תצמח לנו נחמה בכפלים.

עבודתנו היא להשתוקק בתקוה וכיסופין לגילוי האלוקי של "אנכי אנכי", ולצפות אל הגילוי האדיר של 'אור אין סוף' שיופיע כאן בתוך העולם המוסתר, אשר אור זה הוא 'אור הגאולה' שממתינים עליו, שיתודע ויתגלה לעיני כל בשר כי 'ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו! וכל זה מתגלה דווקא מתוך החסרון וההסתר.

דבר זה נוגע לכל אחד ואחד, כי רוב הנסיונות והעגמות נפש בעבודה הרוחנית הוא מחמת הידידות הנופלות בחלקן של כל עובדי ה', ובאמת הידידות הללו הם שורש התענוג שיש לו אח"כ בעת העליה, כי תענוג תמידי אינו תענוג. ולכן בעת ירידה וחסרון צריך להתחזק שזהו דרך ברייתו של עולם, רישא חשוכא והדר נהורא, ובתוך התרחקות טמונה קירוב עמוק.

וכן בפרטות לגבי עבודת חודש תשרי, עבודתנו בשבועות אלו של חדשי 'תמוז' אב' להעמיק ולגלות את המקומות החסרים, ומתוך עומק הכאב והרחיק בוקע ומתגלה עומק הרצון, שהיא ההקדמה והיסוד של כל עבודת חודש 'אלול תשרי', עד שבסופו של דבר נגיע ליחוד השלם - "אתה הראית לדעת... אין עוד מלבדו!"

נהורא מעליא

"ירושלים לקתה בכפלים - כי לקחה מיד ה' כפלים", ומתנחמת בכפלים - 'נחמו נחמו עמי'.

ספרי החסידות מבארים מהו הליקוי בכפלים והנחמה בכפלים, דהנה כלל ישראל חטאו בכפלים, 'חטא חטאה ירושלים' (איכה א, ח), 'כי שתיים רעות עשו עמי, אותי עזבו מקור מים חיים, לחצוב להם בארות בארות נשברים' (ירמיה ב, יג). ומבואר (פרי הארץ פר' ואתחנן, שם משמואל פר' מקץ, תרע"ה) כי מלבד עצם החטא שהוא פגם בפני עצמו, יש כאן עומק נוסף בתוך החטא - הריחוק מהשי"ת וסילוק השכינה מישראל.

כאשר מלך גוזר גזירה ומגיע אחד ועובר עליה, יש כאן שני פגמים: האחד - כלפי האדם עצמו שעבר על גזירת המלך, והשני - כלפי המלכות, שכאשר המלך גוזר ואין שומעים לקולו נעשה פגם בכבוד מלכותו, כל שכן כאשר חלק גדול מן העם אין מקיימים את מצוותיו - אזי הוא בושה גדולה לממלכתו.

ובעבור זה לקתה ירושלים בכפלים, כי מלבד עונש הגלות על חטאם של ישראל, הוסיף השי"ת לנטות ידו להחריב בית מקדשו. ה'גלות' היתה כדי לכפר ולתקן את פגם החטאים, וה'חורבן' היה כתוצאה מכך שדחקו בעוונותיהם את רגלי השכינה עד שיצתה ממקום משכנה בבית המקדש.

גם הנחמה היא בכפלים. לא רק שיבנה ביהמ"ק, אלא עוד יתגלה עלינו אור השכינה באופן נעלה, הרבה יותר ממה שהיה קודם לכן - ודווקא ע"י החורבן!

"אנכי אנכי הוא מנחמכם" - הקב"ה עצמו כביכול מנחם אותנו בכל שנה בשבעה דנחמא, ואומר לנו: "אנכי אנכי הוא מנחמכם". תכלית הבריאה היא להכניס בתוך ההסתר ובתוך הגבול, אור אלוקי שלמעלה מגבול, וכדרך שהיה במתן תורה שהאיר ובקע אור 'בלתי גבול' בתוך ה'גבול' שזהו גילוי ה'לוחות הראשונות', אשר על כך אמר הקב"ה "אנכי הוי"ה אלוקיך" דהיינו הארת האור האין סוף העליון והמופשט בבחינת שם 'הוי"ה', בתוך עולם הטבע הגשמי והמוסתר שהוא בחינת 'אלקים'.

הגילוי במעמד הר סיני בבחינת "אנכי" הוא גילוי עצום ונפלא, אך יש גילוי גדול יותר באין ערוך - בבחינת "אנכי אנכי", והוא אור אלוקי שלמעלה מ'גבול' ומ'בלתי גבול', והוא הארת עצם עצמותו ית', אשר יאיר

מעשיהם של צדיקים
ודרכיהם בעבודת ה'

תנו רבנן מעשה

הרה"ג רבי משה רייטמאן שליט"א
ממשפיעי "אש החסידות"

ההכרעה שביטלה מגיפה

היה תולה, בענות רוחו, את ביטול הגזירה בסעודה שערכו גיסיו, והיה מפטיר: 'כנראה שסעודת מלוה מלכה חשיבות רבה יש לה בעולם העליון'.

ואולם אנו נוכל ללמוד מסיפור זה, גם על החשיבות הרבה שנתנו בעולם העליון למעשהו של אותו צדיק, כשוויתר בנערותו על טובתו הרוחנית למען הזולת, כדרך המסורה מרבותינו הבעש"ט ותלמידיו זי"ע, ולתלות גם בכך את ביטול הגזירה.

לימוד נוסף שאנו למדים מסיפור זה, היה אומר הרה"ק רבי **משולם פייש** (השני) **מטאש**, היא חשיבתו העצומה של כל איש ישראל, שדרכו ניתן לבטל כל גזירות רעות מעל בני ישראל, שאם התבטלה הימנו כבר יכולה היא שתבטל מכולם, שכן כלל ישראל הרי הוא קומה שלימה, כאיש אחד, כגוף אחד (ראה נועם אלימלך פרשת דברים, ד"ה עוד בפסוק הנ"ל).

ובכך פירש את מנהג הפלא של הרה"ק הרבי רבי **זושא מאניפאלי**, שמדי בוקר, לאחר שבירך את ברכת התורה וקרא קריאת שמע של שחרית, היה יוצא לרחובות של עיר, ומחפש יהודי שיוכל להאציל עליו ברכה מברכות פיו. ולפעמים היה ממתיך לשם כבר זמן רב, ולא שב לביתו עד שמצא את שחיפשה נפשו, יהודי שאפשר לברכו. וכל זאת למה, כי 'מידה טובה מרובה ממידת פורענות', ואם מידת פורענות יכולה להתבטל כשהיא מתבטלת מיהודי אחד, על אחת כמה וכמה, אם נשפע ברכה על יהודי אחד, נשפע כבר על כל בית ישראל, שפע ברכה ואך טוב וחסד.

בימינו אלו, כשמחלה קשה ומדבקת משתוללת בראש כל חוצות, ומשבשת את סדרי החיים, זקוקים אנו למעשיהם של צדיקים אלו, כדי שנוכח שיתבטלו כל הגזירות ויומתקו כל הדינים. ומהם נלמד את אשר עלינו לעשות, להתחזק בעבודת ה' ובמעשים טובים, בין אדם למקום ובין אדם לחברו, מעשה אחד של יהודי אחד - בכוחו להשפיע על כל ישראל, לעורר עלינו את מידת הרחמים, ולהמתיק את מידת הדין, ויתקיים בנו מאמר הכתוב 'נחמו נחמו עמי יאמר אלוקים' שאף 'אלקים' - השם של מידת הדין יומתק וממנו יושפעו טללי נוחם, ישועה ורפואה, וקירוב הגאולה השלימה בבית משיח צדקנו, ובנין בית מקדשינו ותפארתנו, במהרה בימינו, אכ"ר.

מקורות: י"ג אורות; עבודת עבודה - שיחות קודש ח"ב

כמנהג חסידים ואנשי מעלה במוצאי שבתות. ורק לאחר שבירכו על המזון ופנו משם, פנה הנער לשנת הלילה, היא שנתו המתוקה של עובד ה', שכולה קודש, לצורך גבוה.

ויהי בבוקר ותפעם רוחו.

בזריזות קם ואץ-רץ אל הקודש פנימה, אל האב הגדול והקדוש, וסיפר לו בהתרגשות, כי אמו הרבנית חנה רחל, שנפטרה זמן קצר קודם לכן, נתגלתה אליו בחלום הלילה.

'היא גילתה לי', סיפר בהתלהבות מרובה, 'כי בקיץ הבא, עתידה להתפשט בשינאווא וגלילותיה מחלה קשה ומדבקת, וכי בזכות ההחלטה הנכונה שקיבלתי הלילה, לשנות ממנהגי לקום באשמורת הבוקר, על מנת שיוכלו גיסי לערוך את סעודת ה'מלוה מלכה' בחדרי, אנצל מן המחלה הזאת, ואשאר בריא...'

לשמע הדברים אורו פני הרה"ק משינאווא, והוא נענה: 'כיון שבטלה מקצתה בטלה כולה' (גיטין לג, א). יצא הנער את החדר, ואביו שמר את הדבר.

•

בחודש תמוז של אותה שנה אירע הדבר. בעיצומה של שבת קודש, שעה שישב הרה"ק משינאווא וערך את שולחנו הטהור, וחסידים מסביבים אותו כחומה, מתענגים על ה', במחיצתו של הצדיק. לפתע נשמע קול חבטה.

אחד החסידים התמוטט ארצה והתעלף, רחמנא לישזבן.

בהלה נוצרה בחצר הקודש, והזריזים יצאו להזעיק את הרופאים. בינתיים, נשא הצדיק את עיניו הקדושים לעבר בנו, רבי שמחה ישכר בער, ומבטיהם התחלפו זה בזה.

ואכן, כפי שהבינו כן היה. משבאו הרופאים והשיבו את האיש לחיים, בדקו וקבעו כי מחלה קשה מקננת בקרבנו, שעלולה להיות מדבקת. על אתר פינו אותו בזהירות אל בית החולים שבגלילות, שם התחזק והתרפא, בנס ופלא של ממש, ומחלתו לא דבקה עוד באיש.

כיון שבטלה מקצתה בטלה כולה.

•

בערוב ימיו, כשסיפר הרה"ק מציעשינוב את המעשה,

'טובתי הרוחנית שלי וטובתו של הזולת - טובת מי קודמת?...'

שאלה מוכרת לכל עובד ה'.

לעתים לא מעטות הוא מתחבט בה, במיוחד בימי הנעורים, בעמדו על מפתן העבודה, כשמתחיל לטעום מעץ החיים, מפירותיה המתוקים של התורה, של החסידות, ושל עבודת ה'. נפשו המתלהבת ברשפי אש, מבקשת לכבוש פסגות בהר ה', וסדר יומו רצוף סדרי לימוד והנהגות קודש, אף גדור בקבלות טובות ובסייגים מדוקדקים, באין דרך לפנות ימין ושמאל. אלא שלפתע צצה לה סיבה כל-שהיא, הדורשת שינוי כל-שהוא, בעבור טובתו של חברו, והוא נקלע לפרשת דרכים. בשעת ניסיון זה, עליו להבדיל בין קודש לחול, בין אור לחושך, בין רצון ה' לעצת היצר, ולהכריע את ההכרעה הנכונה.

בשאלה כגון זו התחבט באותה שעה הרה"ק רבי **שמחה ישכר בער מציעשינוב**, והוא נער, בבית אביו הגדול והקדוש רבי **יחזקאל שרגא משינאווא**.

היה זה במוצאי אחת השבתות של החורף, כששני גיסיו הגדולים, הרה"ק רבי **מנחם מענדל מפרסיטיק**, והרה"ק רבי **נפתלי מווישניצא** - חתני אביו, בעודם אברכים הסמוכים על שולחנו הטהור, ביקשו לקיים את מנהגם הקבוע, לסעוד בצוותא את סעודת 'מלוה מלכה'. אלא שבחדר שבו נהגו לסעוד מדי שבוע, התקלקל התנור, והיה הכפור העץ חודר עד לשד העצמות, עד שלא היו מסוגלים לשבת שם, אפילו שעה אחת.

משחיפשו ולא מצאו חדר אחר להשתמש בו בלילה ההוא, מלבד חדרו של גיסם הנער, פנו אליו בבקשה שיואיל בטובו להרשות להם לערוך בו את שולחנם.

והנער, שיניק וחכים היה, מתמיד עצום ועובד ה', התלבט כדת מה לעשות. על כף המאזניים הונח סדר לימודו היקר באשמורת הבוקר, שעלול להתבטל באם לא יזדרז לעלות על יצועו, כמנהגו מדי לילה. הוא ביקש לסרב. אלא שכעבור רגעים של חיבוטי נפש, נטתה דעתו להבין ולהשכיל, שטובתם של אלו עדיפה על פני טובתו האישית, רוחנית וחשובה ככל שתהיה, והוא נענה לבקשתם.

ערכו הגיסים יחדיו את סעודתא דדוד מלכא קדישא, בנועם וברצון ניגנו זמירות ושוחחו בסיפורי צדיקים,

דברים נלהבים מתוך הסכמת כ"ק אדמו"ר מקאסוב שליט"א על ספר "אש השבת"

"ואני עומד משתומם מול העבודה הגדולה שעשו ליטול דברים עמוקים וטמירין הנזכרים בספרי חסידות ולמעלה בקדש, ולחוריד אותם באופן שיהי' מובן לכל אברך וצורב ופעיל פלאות בעומק נפשם ובעבודתם. ואפ"ל אשר עדיין לא היה כבושם הוה, בפרט כאשר עוסקים בענייני שב"ק, אשר כל מטרתה הוא גילוי אור הנשמה, נצרכה עבודה כזו להוציא אור תעלומה להטעינם במורגש לכל אחד ואחד. וכ"ז נעשה במלאכת אומן ה"ה הגאון החסיד המשפיע רבי יחיאל ירושעי שיינפלד אשר כבר פקע שמיח בספרי "אש המועדים" ו"אש הפרשה" ועוד, אשר גם בהם מצאתי את שארבה נפשי, ודוא וזוכה ומזכה את הרבים בחיבוריו הנפלאים ובשיחותיו בהדרגה ובחשקפה טהורה ונכונה בדרך מין הבעש"ט ותלמידיו ז"ל, וכבר אתמחא גברא וסמכו עליו גדולי ישראל למטרה קדושה זו."

"אלול בא"

בשבועות הבאים

יתפרסם א"ה היכן ניתן לקנות את הספר החדש

"אש המועדים" - אלול תשרי

אשר יצא השבוע מבית הדפוס

בבחינת 'מחורא דנפיק מגו חשוכא' כאשר בתוך עומק הצער והחשכות של ימי בן המצרים מתגלה אורו הבהיר של חודש אלול וירח האיתנים

אנכי אנכי היא מנחמכם

שערים לעבודת הבורא
מתוך העמקה בספרי חסידות

מאוצרותיו של מוה"ר יחיאל יהושע שיינפלד שליט"א
ממשפיעי "אש החסידות"

מתוך "אש המועדים – שבועה דנחמא"

לו 'איכה', כלומר באיזה מקום אתה? כי אינו במקומו ומדרגתו, והיינו ממש 'איכה' ישבה בדד'. עכ"ל (ק' וראה זרע קודש פר' דברים).

טוב או רע?

אך בשבועה דנחמא מלבישים בתי עינים [משקפיים, ברילן] חדשים. הכל נשאר אותו דבר, החורבן, הצער, אך ההסתכלות מתחדשת באופן אחר.

כאשר יהודי עובר חלילה מקרה של צער, האם צריך לחשוב שהקב"ה מעניש אותו ואינו חפץ בו וצריך לשפר מעשיו ולהטיב דרכיו, או דילמא צריך לחשוב שהקב"ה רוצה להשפיע עליו תוספת שפע על כן מביא עליו צער כמו לפני כל צמיחה שצריך להיות רקובן והעדר תחילה?

התשובה היא ששתי התשובות נכונות, אלא שצריך לחלק אותם באופן של 70/30, כלומר 30% צריך להרגיש שהקב"ה אינו מרוצה ממנו, ושאר ה-70% צריך לחזק עצמו בכל מיני חיזוקים. על דרך החורבן שיש בו שלושה דפורענותא ושבעה דנחמא, אך ברוך הדבר שיש להקדים את השלושה דפורענותא, ורק מתוך עומק הצער והבכיה נולד ונצמח השבעה דנחמא.

עקיבא נחמתי

את הדוגמא לנחמה האמיתית של החורבן, העניק רבי עקיבא לחבריו, בשעה שראה שועל יוצא מבית קודש הקדשים. חבריו פרצו בבכי ואילו רבי עקיבא התחיל לצחק (ספרי עקב מג). חבריו ראו את תכלית החורבן והשפלות, אך רבי עקיבא הביט על פנימיות הדבר, הוא ידע כי אין הגאולה יכולה לצמוח רק לאחר שהגלות והחורבן יבואו לשפלות הגדולה ביותר (ראה פרי צדיק פר' דברים).

כיצד יתכן שגרעין קטן יכול להצמיח עץ שלם עם מאות פירות, ופירות אלו יכולים להצמיח עוד אלפי פירות אחרים, והכל מכוחו של גרעין בודד אחד. התשובה היא, שקודם הצמיחה נרקב הגרעין עוד ועוד עד שמתבטלים כל ההגבלות שלו, הוא כבר לא גרעין קטן ואינו גרעין בכלל, ואז כשנופלים כל ההגבלות מתגלה אצלו כח האין סוף שבו, ומכך יכול להצמיח בלי גבול ובלי סוף.

כאשר הביט רבי עקיבא על ההעדר הגדול של החורבן, ראה בכך את ההעדר שקודם לצמיחה, והתחיל לשמוח. הגאולה פירושה שמתגלה כאן בעולם המוגבל, אור אדיר של אין סוף כביכול, ולצורך כך חייבים לעבור את הגלות, בו נרקב הכל ומגיע עד לידי העדר וכליון, ומתוך כך נצמח קרן הישועה.

דייקא בתשעה באב לעת ערב, כאשר הציתו אש בציון והגיעו לתכלית ושפלות החורבן, מגיעים אל הנחמה, מתיישבים על ספסלא דבי מדרשא ומתנחמים בברכת 'נחם', כי אז מגיעים אל ההעדר, וכאשר רואים העדר רואים צמיחה, ואז נולד משיח אשר מנחם שמו, כי הוא ינחמנו מעצבון ליבנו.

עליו ח"ו, בפרט באם מוציא את הרע בשפתיו, ובכך הוא הופך את העולם הטוב לעולם רע.

וזוהו חטא 'לשון הרע' [מצורע' - מוציא רע], כי אין יתרון לבעל הלשון, אין לו שום תועלת מכך שמשחיר את פני חבריו, ואין זה אלא תאוה להגדיל את הרע בעולם שזהו תאוותו של הנחש (ערכין טו:).

כאשר נכנסו המרגלים לארץ ישראל, סיבב הקב"ה את כל הסיבות שלא יבחינו בהם. אנשים מתו שם מימין ומשמאל, בכל מקום שעברו המרגלים ראו איך קוברים אנשים בזה אחר זה, אך המרגלים ראו הכל לרעה תחת טובה, וכך הוציאו את דיבת הארץ לרעה, ואמרו 'ארץ אוכלת יושביה היא'.

הרי אין טובה גדולה יותר לישראל מאשר עצם הדבר שהקב"ה מוציא אותם מארץ מצרים מבית עבדים ומכניס אותם לארמונו - לארץ ישראל. אך בני ישראל בחרו להביט על כל העניין באופן אחר - 'בשנאת ה' אותנו הוציאנו מארץ מצרים וגו' להשמידנו'. הרי צריך להיות 'בעל מדריגה' במדריגות הרע כדי לומר דברים כאלו, אך כיון שהיו רעים במהותם, על כן הביטו הכל דרך עינים הרעה, כמשל לאדם שמביט דרך בתי עינים שחורים, ודאי יראה הכל שחור משחור (עי' שפ"א דברים תרמ"ב).

'דור דעה' היו בחינת דעת שיש בה חסדים וגבורות ונתגברו הגבורות על החסדים, על כן לא יכלו להכנס לארץ ישראל שהיא ארץ טובה שאינה סובלת הרע ופולטת אותו, וכמאמר (דברים א, לה) 'אם יראה איש באנשים האלה הדור הרע הזה את הארץ הטובה' (ראה אוצר החיים להרה"ק מקאמאראנא פר' יתרו), ורק בניהם שלא ידעו טוב ורע ירשו את הארץ כאומרו (שם לט) 'ובניכם אשר לא ידעו היום טוב ורע המה יבואו שמה'. זהו שורש 'שנאת חינו' שהרגישו בני ישראל שהקב"ה כביכול שונא אותם חינו, ועד מהרה מתפשט מכך גם שנאת חינו בין בני ישראל רח"ל, חינו על לא דבר, אלא מתוך שורש הרע של היצר הרע המביט על כל דבר בהסתכלות רעה ושחורה (עי' מהרש"א ח"א תענית כט:).

ומתוך ה'בכיה של חינו' נולד חורבן בית המקדש בו נקבע בכיה לדורות. מתוך ההסתכלות של 'בשנאת ה' אותנו הוציאנו' נולד ונשתלשל 'כי אם מאוס מאסתנו, קצפת עלינו עד מאד' שבפסוק זה מסתיים נבואת החורבן של מגילת איכה, היינו ההסתכלות הרעה על החורבן שהיא מתוך שנאת ה' אותנו שמאס בנו ח"ו.

ולעומת זה, הפסוק הראשון הוא 'איכה' בלשון תמיהה ופלא, איכה היתה כזאת שבני ישראל - האהובים לפני אביהם שבשמים - אירע להם כזאת.

ואת ה'איכה' הזאת עלינו לעורר במשך תשעה באב ולאחריה, כדברי ה"יטב לב' (פר' דברים) וזל"ק: איתא במדרש איכה (פתיחתא ד) 'המה כאדם' וגו' (הושע ו, ז), כמו דכתיב באדם (בראשית ג, ט) 'ויאמר לו איכה', כמו כן 'איכה' ישבה בדד' וגו' (איכה א, א). אם כי הנקודות אינם שוין, עם כל זה טעמן שוה, על דרך משל מי שהוא חכם ועתיר בנכסין ונפל מאיגרא רמא כו' ונעשה עני מכל, מדעת ומנכסין, ואיננו על מקומו הראשון, ראוי לומר

איך אתנחם?

כיצד שייך להתנחם כאשר בית מקדשינו הפך למאכלת אש, ושכינת כבודינו בוכה ומיללת על שפל מצבה?

לצורך כך יש להגדיר את מהות ה'נחמה'.

האם החורבן הוא דבר טוב או רע? תלוי אימתי שואלים שאלה זו, בשלושה שבועות דפורענותא, או בשבעה דנחמא.

בדרך כלל, כאשר אדם הולך ברחובה של עיר ורואה דבר מסויים או שאחד אומר לו איזה דיבור, באם מצב רוחו טובה עליו, הוא יפרש את המאורע או את הדיבור כהתייחסות טובה גם אם אינו נראה בעליל כדבר טוב. וכגון כשאדם נמצא באמצע חתונת בנו, ואחד יגיש אליו ולוחץ את ידו בברכת מזל טוב בכל כוחו עד שמרגיש כאב, הנה ביום רגיל ואפרורי, ודאי יתרעם על חבריו ושמה אף ישמור טינה בלבבו, אך כשמדובר באמצע השמחה הגדולה, לא ישים לבבו ולא יבחין בכך, אדרבה, יראה מיד את החלק הטוב, את ההתרגשות של חבריו שבאה לידי ביטוי בלחיצה הגדולה הזאת מכל הלב.

אך כאשר הולך שפוף ונדכה ברחוב העיר, עם צרור חובותיו הרובצים על כתפו ושאר הרפתקאי שנסתבבו עליו, הנה כל אחד שנדמה לו שלא השיב לו בשלום, מיד יתחיל בהררי חשבונות למה ומדוע לא השיב לו, וכבר יבנה מגדלים של השערות וסברות, בנויים על יסודות של רוח שאין בהם ממש.

נמצא איפוא כי אי אפשר להכריע באמת מהו טוב ומהו רע, הכל תלוי במהותו של האדם ובמצב רוחו, האם טוב לו או רע לו, ולפי זה ישפוט ויפרש את כל המסובב אותו לטוב או לרע.

'בכיה של חינו'

הקב"ה כולו 'טוב', ורק משום כך ברא את העולם כי מדרך הטוב להטיב. אך עולם העשייה הגשמי רובו רע ומקצתו טוב (ע"ח שער מז פ"ד), כי שולטים בו כוחות ההסתור והפירוד, הכל בעקבות חטא 'עץ הדעת טוב ורע' בו נתגבר זוהמת הנחש בעולם ונתפשט הרע בכל הבריאה.

וכן נאמר באיכה (ג, לח-לט) 'מפי עליון לא תצא הרעות והטוב, מה יתאונן אדם חי גבר על חטאיו', ופירש רש"י: מיום שאמר הקדוש ברוך הוא (דברים ל, טו) 'ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב' וגו' לא יצא רעה וטובה מפיו, אלא הרעה באה ממאליה לעושה רע והטוב לעושה טוב, לפיכך מה יתאונן למה יתרעם האדם אם לא על חטאיו. עכ"ל. והיינו שהשפע האלוקי כולו טוב, אלא שהאדם לפי מעשיו הופך את השפע מטוב לרע.

הקב"ה מנהל עולמו בתכלית הטוב, וככל שהאדם מתקדש הוא רואה טוב על עצמו ועל אחרים ומוסיף להטיב לכל, כמאמר הכתוב (ישעיה ג, י) 'אמרו צדיק כי טוב' והיינו טוב לשמים וטוב לבריות (קידושין מ). אך יש אדם שרואה שחורות ורואה הכל באופן של רע, ועל ידי מחשבותיו הוא מהפך הכל לרע, וכך נמשך

שאלת השבוע (ה)

"אני מרגיש התעלות גדולה בלימוד ספרי המוסר, ורציתי לדעת איזה תועלת אני חולך לקבל בלימוד ספרי חסידות בנוסף על לימוד ספר מוסר."

נ.פ.
אשדוד

שואר"ץ ודורשין בחסידות

רב שיח בעבודת ה'

תשובת הר"ג ר' סענדר פרידמן שליט"א
משפיע בישיבת עמלה של תורה

בביאור הענין יש לנו ב' נקודות שהם אחת.

עיקר הנקודה היא ש'מוסר' פירושו לייסר' הגוף ולהעמיד האדם על טעותו וליישר העקמימות שבלב ולהינצל ממוקשי הגוף, אבל אינו מרחיק לכת להביא את אור הנשמה לתוכו. שבלא העקמימות הרי לאדם יש חלק קדוש וטהור שכל תשוקתו היא להתדבק למקורה היא נשמתו הטהורה שהוא חלק אלוקי ממעל, וצריכין להכירה ולהאירה ולגלות תשוקתו העצומה למקורה, ובזה אין ספרי מוסר עוסקים אלא עיקרם הוא ליישר עקמימות הגוף ולא להאיר אור הנשמה. וזה עיקר ספרי החסידות, שעיקרם לא ליישר את העקמימות ולא לדון בשפלות גופו, אלא להאיר את האדם באור הנשמה וממילא מתנתק האדם ממכשולי גופו ומתעלה.

וביותר ביאור שהגוף הוא מלא חשכות שכל מידה

רעה היא חושך, וספרי מוסר עיקרם להצילו מזה החושך שלא יכשל האדם ח"ו מתוך החושך, אבל האדם מבין שבעצם אדם צריך לכעוס ולקנאות ולהתאוות כל מיני תאוות, ודרך המוסר בא לומר לו שיתחזק ויתגבר על הקנאה תאוה כבוד. אבל כשלומד ספרי חסידות הוא מאיר את האור העצום שבתוכו שהיא אור הנשמה וע"י כך מתהפך כל מהותו מאפילה לאור גדול ויוצא מכל החשכות, וממילא הוא מעצמו מבין שאין שום טעם בקנאה תאוה וכבוד, ואין לו שיכות לזה, שהרי הוא חלק אלוקי ממעל ומה לו ולכל התאוות שבעולם שאינו שייך לו כלל.

והנקודה הב' היא שביהדות יש חלק נכבד שהיא ידיעת ה', שכולל ידיעה ואמונה שלמה במציאות הבורא ואחדותו ודרכי התגלותו והשראתו בעולם, שכל זה נכלל במצוות ידיעת ה', והיא תורה שלימה. ורצון ה' שנעסוק בזה כמו שכתוב 'דע את אלוקי אביך ועבדהו' וכן 'ידיעת היום והשבות אל לבבך'

תשובה מתוך אוצר ספרי "אש החסידות" [אש הפרשה - פרשת כי תצא פרק א]

המובנת אל הגוף, שפת השוט כמו שמדברים עם בהמה. ויש אפשרות אחרת להתמקד בהשכלה השניה, לרומם את הנפש, ולדבר בשפת הנשמה, להחשיב את אור המצוה, ולהכיר שהנשמה והחיות האלוהית הן העיקר.

יש כאלו שעוסקים כל ימי חייהם לרסק את הגוף ולמרר את חייו, הם עוסקים שוב ושוב עם הגוף, ואילו הנשמה נשארת מבווישת בצד, שכוונה אותה לגמרי. הנשמה מבקשת להתענג בנועם ה' ולהתדבק במקור חוצבה, והאדם מושך לכיון אחר, להצליף בעצמו למה לא עשיתי מספיק, ולחפש שוב כיצד להאשים את עצמו. זהו שפת השוט, הנשמה לא מבינה את השפה הזאת, היא מבינה שפה של דביקות ותענוג, שמחה וביטול.

הרי לפנינו שני קצוות, האחד - להתעסק רק עם הגוף, לדעת את גנות מידותיו ולגשת אל המצוות מתוך שפה שהגוף מבין, והשני - להתענג על ה' ולהתעלות בדביקות העבודה, בשפתה של הנשמה. ואכן היו בין הפילוסופים שהתנתקו עצמם מחיי הגוף ועסקו רק במושכלות עד ששכחו לאכול ולשתות. אך לא זו הדרך, כי אכן הנשמה מתענגת במושכלות כמו שהיתה רגילה טרם ירידתה לעולם, אך במקרה זה נשאר הגוף ללא יחס ותשומת לב, והרי עיקר ירידת הנשמה לעולם היא כדי לחיות 'נשמה בגוף', ולא לברוח ולהתנתק מן הגוף.

הדרך הממוצעת היא לרומם את הנפש, עד שיאיר גם את הגוף בדרגה כזאת שהגוף עצמו יתענג על ה'. וזאת היא דרכה של החסידות.

ובפרטות יותר. כדי להבין את שורש הדבר בדרכי העבודה, יש להקדים, כי אחת מחידושיה הבולטים של החסידות הוא לשנות את ההסתכלות על העולם. לרומם את עצמו, לחיות בעולם מלא אור, לשוחח בשפת הנשמה, ולחשוב כאילו כבר נמצא עכשיו בעולם הבא ונהנה מזיו השכינה, בבחינת 'עולמן תראה בחייו' כמבואר בספרי החסידות.

הגדרה זו נוקבת ויורדת, ומתבטאת בכל תחומי עבודת האדם בעולמו, ולהלן נביא דוגמא לכך מהפרקים המרכזיים בעבודת הבורא.

החסידות שינתה את צורת ההסתכלות על המאבק בין הגוף לנשמה, שהוא אבן היסוד אשר כל עיקרי העבודה מושתתים עליה.

נקודת העבודה המתבארת הן בספרי המוסר והן בספרי החסידות, היא שהגוף טפל והנפש עיקר, וכמו כן בעולם הגדול, 'גוף העולמות' - דהיינו הגשמיות החיצונית וממשות העולם הם טפל בלבד, ואילו 'נשמת העולמות' - דהיינו החיות האלוהית הפנימית שמחיה את גופי הנבראים, היא העיקר.

יש כאן שתי הבחנות: האחת שהגוף והעולם הגשמי טפלים, והשנית שהנפש והחיות האלוהית הן העיקר.

יש אפשרות להתמקד בהשכלה הראשונה למאוס בגוף, להפליג במידותיה המוגזגות של הגוף, ולהדגיש שהגוף והחומר מאוסים, והעונש החמור המחכה לעוברי רצונו ית' - שזוהי השפה

כל אחד מכיר את המלחמה שהוא שרוי בתוכה כל ימי חייו, כאשר הגוף לא רוצה לעבוד את ה', והנשמה מושכת אותו להתדבק בקונה.

בדרך כלל הגוף יותר חזק, וכל אחד מוצא את עצמו בנפילות וירידות, כל חד לפום דרגא דיליה, וצריך ללחום עם הגוף, לבטש בו, והגוף לא מוכן להראות סימני כניעה, הוא מנסה כל יום בהתחדשות, כל פעם הוא מגיע עם רעיונות חדשים, ואנו לעומת זאת אין לנו כל יום את הכח ואת המרץ לפעול כנגדו.

העצה שהעניקו ספרי החסידות היא, שבמקום להתעסק עם הגוף, לנגח, לשברו, ולדבר בגנותו, יש להאיר את הנשמה על ידי עסק התורה וקיום המצוות מתוך רצון להתקרב לה', כך נזכה להגדיל אורה ולהרבות חלקיה. הגוף אכן ימשיך להשמיע את שלו, אך לעומתו תאיר הנשמה עד שתסחוף עמה גם את הגוף שירצה להתענג בעבודת בוראו.

כך כתב ה"דגל מחנה אפרים" (פר' מסעי) בשם הבעש"ט הק' וזל"ק: "שמעתי מן אדוני אבי זקני זללה"ה בשם ספר 'ברית מנוחה', קברות התאוה הוא בחינת החכמה, כי שם קברו את העם המתאווים, פירוש, מי שבא למידת חכמה, אזי בטל ממנו כל התאוות מרוב דבקותו בו יתברך שמו".

לכן יש להשקיע רבות להגדיל את אור הנשמה, לחיות עם 'נשמה', להשקיע יותר בדביקות ותענוג אלוקי, במקום להיות עסוק בהכנעת הגוף, בדיכוי הנפש ורמיסת רצונות הגוף.

קוראי "נהורא" מוזמנים לשלוח שאלות ותשובות, רעיונות ומראי מקומות, למערכת עד יום שני בערב. א"ה נמשיך להשיב על השאלה הנכחית בשבוע הבא.

את השאלות והתשובות אפשר למסור עד יום ב' בצהריים: בפקס 153-2-502-1864 | בפקס 0533-120-760 | או באימייל A33613613@gmail.com

נדגיש, כי אין הבמה מיועדת לנושאים שיש בהם חילוקי מנהגים בחצרות החסידים, או למנהגים ונוסחאות וענייני יוחסין וכיוצ"ב, אלא לבירור משנת החסידות וענייני עבודה וייסודות בבית מדרשו של הבעש"ט ז"ע. כמו"כ נציין שהגיעו למערכת שאלות רבות, ואי"ה יגיע תור כל אחד ואחד בעתו ובזמנו.